

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 20958/2022
11.01.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Добриле Страјина, председника већа, Гордане Комненић и Драгане Миросављевић, чланова већа, у парници тужилаца АА и ББ, обоје из ..., чији је заједнички пуномоћник Божидар Глинтић, адвокат из ..., против тужене ВВ из ..., чији је пуномоћник Иван Ђаловић, адвокат из ..., ради одржавања личних односа, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж2 275/22 од 28.07.2022. године, у седници одржаној 11.01.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужене изјављена против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж2 275/22 од 28.07.2022. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Чачку П2 162/21 од 08.02.2022. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужилаца тако што је уређен начин одржавања личних контаката тужилаца са малолетном ГГ на тај начин што ће малолетна ГГ и то: првих месец дана виђати бабу и деду у парку код аутобуске/железничке станице у ... сваке суботе од 17,00-18,00 часова; наредна два месеца ће малолетна ГГ заједно са својом мајком одлазити код тужилаца у њихову кућу где ће провести време од 17,00-18,00 часова сваке прве и треће суботе у месецу; уколико буде испоштовано напред наведено, малолетна ГГ ће убудуће сваке прве суботе у месецу проводити код тужилаца време од 10,00 часова до 18,00 часова и то тако што ће је тужиоци преузимати и враћати испред зграде у којој малолетна ГГ живи са мајком. Ставом другим изреке, тужена је обавезана да тужиоцима на име трошкова поступка плати износ од 70.500,00 динара.

Апелациони суд у Крагујевцу је, пресудом Гж2 275/22 од 28.07.2022. године, ставом првим изреке, одбио као неосновану жалбу тужене и потврдио пресуду Основног суда у Чачку П2 162/21 од 08.02.2022. године у ставу првом изреке. Ставом другим изреке, преиначено је решење о трошковима поступка садржано у ставу другом изреке пресуде Основног суда у Чачку П2 162/21 од 08.02.2022. године, тако да гласи: свака странка сноси своје трошкове поступка. Ставом трећим изреке, одбијена је као неоснован захтев тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је изјавила благовремену ревизију због погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду применом одредбе члана 408. Закона о парничном поступку ("Службени гласник РС", бр. 72/11... 18/20) у вези члана 202. Породичног закона („Службени гласник РС“ број 18/2005...6/2015) и утврдио да је ревизија неоснована.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, малолетна ГГ рођена је ...2016. године из ванбрачне заједнице тужене и сина тужилаца, покојног ДД, који је преминуо ...2020. године. Ванбрачна заједница између покојног ДД и тужене је престала пре његове смрти, а пресудом Основног суда у Чачку П2 263/19 од 11.07.2019. године, одлучено је да се малолетна ГГ повери на самостално вршење родитељског права мајци, овде туженој, и уређено је одржавање личних односа између малолетне ГГ са оцем тако што ће отац преузимати дете испред стана у коме живи са мајком, сваког уторка и четвртка у периоду од 17,00 до 20,00 часова, као и сваког другог викенда и то: суботом и недељом од 11,00 до 20,00 часова и дете враћати на адресу стана у коме малолетна ГГ живи са мајком. Тужена није поштовала одлуку о одржавању личних односа оца и детета због чега је отац покренуо извршни поступак како би одржавао личне односе са малолетном ћерком, након чега су се лични односи оца и детета одвијали континуирано. Након смрти ДД, тужиоци су само једном видели своју унуку ГГ, која им се обрадовала и питала их за домаће животиње које имају у домаћинству где је рођена и са својим родитељима живела све до престанка њихове ванбрачне заједнице. Тужиоци су се обраћали Центру за социјални рад да би им било омогућено одржавање личних односа са малолетном ГГ, при чему је тужена обећавала да ће им то омогућити међутим, након једног виђења, уз разне изговоре је избегавала да доведе малолетну ГГ да се види са бабом и дедом по оцу. Из извештаја Центра за социјални рад у Чачку утврђено је да је тужена у лошим односима са ДД родитељима. Под изговором да дете нема близак однос са бабом и дедом и да га никада није имало, инсистирала је да се виђање одвија у њеном присуству. Са мајком, бабом и дедом, рађено је саветодавно у том Центру за социјални рад, по питању дистанцирања од претходних породичних тешкоћа које су имали, како би се усмерили ка остварењу сарадње везано за успостављање а затим и одржавање контаката бабе и деде са малолетном ГГ. Разговарано је и о начинима превазилажења актуелног проблема виђања бабе и деде и детета, о одговорности коју имају сви подједнако у наведеном проблему. Свима је скренута пажња на значај редовног контактирања бабе, деде и детета, због утицаја на правилан психички развој девојчице. Мајка је упозорена на одговорност у делу омогућавања контаката односно ангажовања у помоћи малолетној ГГ да оствари контакт са бабом и дедом, а баби и деди скренута је пажња да и они морају да се ангажују у стварању емотивне везе са дететом, а не да пребацују одговорност на мајку. Током саветодавног рада у Центру за социјални рад договорени су начини на које ће се виђање одвијати наредних дана, као и шта је улога сваког члана породице. Ипак, виђање није заживело јер су тужиоци видели девојчицу само једном, а обе стране пребацивале су одговорност на оног другог. По мишљењу Центра за социјални рад, имајући у виду узраст девојчице, њене актуелне потребе, досадашње породичне прилике као и изграђене емотивне везе, предложен је модел виђања тако што ће првих

месец дана девојчица виђати бабу и деду у парку код аутобуске/железничке станице сваке суботе од 17,00 до 18,00 часова, наредна два месеца, заједно са својом мајком одлазиће код ДД родитеља у њихову кућу где ће проводити време од 17,00 до 18,00 часова, сваке прве и треће суботе у месецу а уколико буде испоштовано напред наведено, девојчица ће убудуће сваке прве суботе у месецу проводити код бабе и деде време од 10,00 часова до 18,00 часова, тако што ће је баба или деда преузимати и враћати испред зграде у којој малолетна ГГ живи са мајком.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су тужбени захтев тужилаца усвојили и уредили начин одржавања њихових личних односа са малолетном ГГ на начин предложен од стране Центра за социјални рад, применом одредбе члана 6. став 1, члана 61. став 1. и члана 266. став 1. Породичног закона. По мишљењу нижестепених судова, да би се остварила и одржала емотивна веза између тужилаца и малолетне ГГ, потребно је омогућити контакт детета са бабом и дедом имајући у виду да је опхођење тужене усмерено искључиво на онемогућавање тих контаката због постојања личних сукоба између парничних странака, при чему су закључили да је у интересу малолетне ГГ да одржава личне односе са бабом и дедом по оцу.

По оцени Врховног касационог суда, нижестепени судови су правилно применили материјално право.

Одредбом члана 61. став 5. Породичног закона („Службени гласник РС“, бр. 18/2005... 6/2015), прописано је да дете има право да одржава личне односе са сродницима и другим лицима са којима га везује посебна блискост ако ово право није ограничено судском одлуком. У спору за заштиту права детета и у спору за вршење у односу лишења родитељског права суд је увек дужан да се руководи најбољим интересом детета на основу одредбе члана 266. став 1. истог закона.

Према Повељи о основним правима Европске уније, свако има право на поштовање свог приватног и породичног живота (члан 7). У овој Повељи, посебно су наглашена права детета и заштита деце. Деца треба да имају такву заштиту и негу која је потребна за њихову добробит и да у свим поступцима који се односе на њих превасходно морају бити разматрани најбољи интереси деце.

Конвенција о правима детета („Службени лист СРЈ“ - међународни уговори број 15/90 и 4/96), у члану 3. предвиђа да најбољи интерес детета треба да буде од првенственог значаја у свим активностима који се тичу деце, без обзира на то које институције или органи предузимају ове активности. Државе чланице се обавезују да поштују право детета на очување свог идентитета, укључујући држављанство, име и породичне везе, како је то признато законом, без незаконитог мешања (члан 8. став 1).

До повреде права на породични живот долази ускраћивањем права да се блиским сродницима, који су са дететом развили односе блискости, призна право да одржавају личне односе са дететом. Осим постојања крвног сродства, од значаја су и други чиниоци као што су психолошка и емотивна везаност ових лица односно постојање блиских личних веза.

У конкретном случају тужиоци су малолетној ГГ најближи крвни сродници, поред мајке и брата по оцу ЂЂ. Тужиоци имају близак однос са малолетном ГГ тако

што су са њом остваривали личне односе у време док су њени родитељи живели заједно и у време када је ванбрачна заједница између њиховог сина ДД и тужене престала јер је ДД, по судској пресуди, доводио малолетну ГГ у њихово домаћинство. До прекида контаката тужилаца са малолетном ГГ дошло је након ДД смрти пошто тужена није дозвољавала одржавање личних односа између детета и тужилаца, тако што је исте ограничавала и забрањивала, због личне нетрпељивости која постоји међу парничним странкама.

Интерес детета је правни стандард, а поступање у складу са најбољим интересом детета подразумева доношење одлуке на начин на који би дете за себе одлучило, када би за то било способно. Малолетна ГГ има шест година и није у узрасту који јој омогућује да формира правнорелевантно мишљење о свом најбољем интересу, па се наводима ревизије тужене о томе да је суд био дужан да дозволи детету да непосредно изрази своје мишљење, не доводи у сумњу правилност побијане пресуде. Конфликт који актуелно постоји између мајке детета и његових бабе и деде по оцу, дете није у могућности да разреши, али парничне странке јесу. Тужиоци и тужена су дужни да, у најбољем интересу детета чије право на породични живот обухвата и право на одржавање личних односа са бабом и дедом по оцу, настоје да остваре међусобну комуникацију у циљу превазилажења неспоразума који међу њима сада постоји, а то им модел виђања тужилаца са малолетним дететом, утврђен побијаном пресудом, омогућује. Због тога тужена неосновано указује на погрешну примену материјалног права.

Одлука о трошковима парничног поступка донета је правилном применом одредбе члана 207. Породичног закона.

Из изложених разлога, Врховни касациони суд је одлуку као у изреци донео применом одредбе члана 414. став 1. Закона о парничном поступку.

**Председник већа – судија
Добрила Страјина,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић